МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

ПОЄДИНЦЕВА Лариса Леонідівна

УДК [377.1:61 (043.5)]

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У МЕДИЧНИХ КОЛЕДЖАХ

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Слов’янськ – 2018

Дисертацією є кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Роботу виконано в Українській інженерно-педагогічній академії (м. Харків), Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Кайдалова Лідія Григорівна,
Національний фармацевтичний
університет (м. Харків),
завідувач кафедри педагогіки і психології.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
Ісаєва Оксана Степанівна,
Львівський національний медичний
університет імені Данила Галицького,
доцент кафедри латинської та іноземних мов;

кандидат педагогічних наук, доцент
Корж Олена Юріївна,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса (м. Вінниця),
доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування.

Захист відбудеться „04" липня 2018 р. об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 12.112.01 у Державному вищому навчальному закладі „Донбаський державний педагогічний університет" за адресою: 84116, Донецька область, м. Слов'янськ, вул. Г. Батюка, 19, ауд.201.

Із дисертацією можна ознайомитися на сайті http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/vch-rada-soc-pedagog/povidomlenya-spec-vchena-rada та в бібліотеці Державного вищого навчального закладу „Донбаський державний педагогічний університет" за адресою: 84116, Донецька область, м. Слов'янськ, вул. Г. Батюка, 19.

Автореферат розіслано „02" червня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради **С. М. Курінна**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Стан сучасної вітчизняної медичної освіти спрямований на підвищення якості фахової підготовки майбутніх медичних сестер у коледжах та вдосконалення освітнього процесу. Для досягнення цього завдання всі учасники освітнього процесу повинні бути зорієнтовані саме на формування фахової компетентності.

Актуальність теми підкріплено Законом України „Про вищу освіту", у якому зазначено, що компетентність є динамічною комбінацією знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти. У дослідженні також враховано вимоги законодавчих документів України: Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Розпорядження КМУ від 14.12.2016 р. № 1077-р. „Про затвердження плану заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016 – 2020 роки" (2016), Стратегічної рамкової програми європейського співробітництва в галузі освіти і професійної підготовки „Освіта і навчання 2020" (2013) („Education and Training in Europe 2020"), інших нормативних актів МОН і МОЗ України, що регламентують діяльність вищих медичних навчальних закладів.

Увагу до цього питання посилено Постановою Верховної Ради України від 21 квітня 2016 року № 1338-VIII „Про реформу охорони здоров'я в Україні", де зазначено, що відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку „Україна – 2020" реформу охорони здоров'я визначено одним із пріоритетних напрямів державної політики.

Згідно з Концепцією управління якістю медичної допомоги в галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 року в контексті вдосконалення управління якістю медичної допомоги пріоритетними є вимоги, визначені стратегією ВООЗ та ЄС, зокрема: доступність, безпечність, ефективність, зорієнтованість на пацієнта, своєчасність, раціональність, справедливість. Саме ці вимоги потребують від навчальних закладів якісної підготовки компетентних медичних фахівців.

Зазначене вище зумовлено особливостями підготовки студентів медичних коледжів до майбутньої професійної діяльності, а також упровадженням сучасних стандартів діяльності кваліфікованого медичного працівника, роль якого полягає не лише у виконанні призначень лікаря, а й у наданні всебічної допомоги пацієнтові та його сім'ї в межах своєї компетентності. Саме тому проблема забезпечення якісної фахової підготовки медичних сестер у коледжах набуває особливої актуальності.

Теоретико-методологічні засади та особливості підготовки медсестер висвітлено в дослідженнях О. Аніщенко, О. Горай, Р. Сабадишин та ін.; питання професійної підготовки студентів медичних коледжів обґрунтовано в працях Н. Аніськіної, Є. Бастракової, О. Жерновникової, Т. Кудрявцевої, М. Кушик, А. Мельник, І. Радзієвської та ін.; основи формування професійних цінностей

медичного персоналу в процесі фахової підготовки розкрито в студіях М. Бабич, О. Коваленко, І. Кузнецової, М. Нарійчук, О. Уваркіної та ін.; особливості контролю якості підготовки фахівців у медичних коледжах розглянуто в розвідках Л. Артемчук, О. Сілкової та ін.

Для вивчення проблеми дослідження важливими є праці вчених, у яких розкрито особливості формування фахової компетентності, а саме: підготовка медичних сестер до розв'язання проблемних ситуацій у професійній діяльності (Т. Кудрявцева); формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер у процесі вивчення фахових дисциплін (І. Радзієвська); формування професійної компетентності майбутньої медичної сестри (Ж. Комарова, Т. Темерівська та ін.); формування професійно-творчих умінь студентів медичних коледжів (О. Кривонос); формування готовності студентів медичних коледжів до використання інформаційних технологій (А. Петюренко); формування милосердя як професійної якості (О. Якиміва) та ін. Проте недостатньо дослідженим залишається цілісне вивчення формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки в медичних коледжах.

Аналіз наукової літератури, вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду підготовки медичних сестер дає підстави виявити *суперечності* між:

– сучасними запитами суспільства щодо підготовки медичних сестер із високим рівнем фахової підготовки зі сформованими особистими й професійними якостями та недостатнім рівнем сформованості фахової компетентності під час професійної підготовки;

– професійними вимогами, які висуваються до медичної сестри в сучасних умовах розвитку охорони здоров'я, та недостатньо вивченим обґрунтуванням структурно-функційної моделі їхньої професійної підготовки;

– підвищеними потребами до якості підготовки медичних сестер і недостатньою розробленістю педагогічних умов формування їхньої фахової компетентності.

Ураховуючи актуальність **визначеної** проблеми, потребу якісної підготовки майбутніх медичних сестер у вищих медичних навчальних закладах, недостатню дослідженість у цій галузі, темою дослідження обрано: **„Формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки у медичних коледжах"**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Української інженерно-педагогічної академії ВШ 15-02 „Теоретико-методичні засади застосування інноваційних технологій навчання у професійній освіті". Тему дисертації затверджено Вченою радою Української інженерно-педагогічної академії (протокол № 7 від 31. 01. 2012 р.) та узгоджено в Раді координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології НАПН України (протокол № 7 від 24. 09. 2013 р.).

Об'єкт дослідження: фахова підготовка майбутніх медичних сестер у медичних коледжах.

Предмет дослідження: педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер.

Відповідно до мети визначено такі **основні завдання**:

1. Проаналізувати стан дослідження проблеми формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер; розглянути зарубіжний та вітчизняний досвід фахової підготовки медичних сестер у медичних навчальних закладах.

2. Виокремити особливості, зміст і структуру фахової компетентності майбутніх медичних сестер.

3. Визначити, теоретично обґрунтувати педагогічні умови та структурно-функційну модель формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер.

4. Уточнити критерії, показники та рівні сформованості фахової компетентності майбутніх медичних сестер.

5. Експериментально перевірити педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер.

Для розв'язання поставлених завдань використано **методи дослідження:** *теоретичні* – теоретичний аналіз, синтез, порівняння, класифікація, зіставлення, систематизація довідкової, психолого-педагогічної, спеціальної літератури та нормативних документів із проблеми дослідження – для розкриття суті, змісту фахової компетентності, визначення її місця й ролі в системі вимог до майбутніх медичних фахівців та обґрунтування педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки в медичних коледжах; моделювання – для розробки структурно-функційної моделі формування фахової компетентності медичних сестер у процесі професійної підготовки у медичних коледжах; *емпіричні* – анкетування студентів та викладачів; спостереження за діяльністю студентів під час занять за традиційною формою навчання та в експериментальних групах; опитування, тестування, інтерв'ю, бесіди – з метою визначення стану та наявних недоліків у підготовці майбутніх медичних сестер; обґрунтування висновків про динаміку рівнів сформованості фахової компетентності на основі реалізації педагогічних умов; педагогічний експеримент – для перевірки ефективності визначених педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки у медичних коледжах; *статистичні* – кількісний та якісний аналіз результатів дослідження з метою узагальнення даних експериментальної роботи, методи математичної статистики для виявлення статистичної значущості отриманих результатів.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що:

– *уперше* теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх медичних

сестер у медичних коледжах (підвищення методичного рівня викладачів медичних коледжів шляхом збагачення змісту науково-методичних семінарів, тренінгів, „круглих столів", майстер-класів на підставі фасилітативної взаємодії; застосування інтерактивних методів викладання професійно зорієнтованих дисциплін в умовах реалізації дуального навчання; організація самостійної роботи студентів в умовах реальної та змодельованої професійної діяльності); розроблено структурно-функційну модель формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах; *визначено* поняття „фахова компетентність майбутньої медичної сестри" (спроможність випускника медичного навчального закладу відповідати сучасним професійним вимогам медсестринської діяльності в межах окреслених функційних обов'язків, використовуючи набуті фахові знання, уміння, навички та наявність професійно значущих особистісних якостей);

– *уточнено* структурні компоненти фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах (цільово-мотиваційний, когнітивно-змістовний, діяльнісно-практичний, результативно-оцінювальний); критерії (мотиваційний, когнітивний, комунікативний, функційний) та рівні сформованості фахової компетентності майбутніх медичних сестер (низький, середній, високий);

– *подальшого розвитку набули:* зміст, форми та методи формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки у медичних коледжах.

Практичне значення одержаних результатів полягає в достатній готовності педагогічних умов до впровадження в освітній процес вищих медичних навчальних закладів; розроблено програму та методичне забезпечення тренінгу для викладачів „Активні та інтерактивні методи навчання у процесі фахової підготовки медсестер"; розроблено методичні рекомендації для викладачів і студентів („Методичні рекомендації викладачам щодо організації самостійної роботи студентів як одного з активних методів навчання", „Методичні рекомендації студентам щодо організації самостійної роботи"), навчально-методичні посібники („Збірник алгоритмів практичних навичок", „Збірник тестів для модульного контролю", „Протоколи виконання практичних навичок з дисципліни „Основи медсестринства") та діагностичний інструментарій для вивчення рівня сформованості фахової компетентності майбутніх медичних сестер. Зміст і результати дослідження можуть бути використані викладачами медичних коледжів та інших медичних навчальних закладів під час фахової підготовки медичних сестер.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Комунального закладу охорони здоров'я „Куп'янський медичний коледж ім. Марії Шкарлетової" (довідка № 1-268 від 27.09.2017 р.); Комунального закладу охорони здоров'я „Харківський обласний медичний коледж" (довідка № 237 від 30.03.2018 р.); Комунального закладу охорони здоров'я „Ізюмський медичний коледж" (довідка № 215 від 26.10.2017 р.); Медичного коледжу Харківського національного медичного університету (довідка № 30-01/112 від 12.09.2017 р.); Комунального

закладу охорони здоров'я „Вовчанський медичний коледж" (довідка № 1-175 від 17.10.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. У статті, написаній у співавторстві з Л. Кайдаловою, авторка висвітлила теоретичні аспекти фахової компетентності майбутніх медичних сестер та її розуміння авторами, покликаючись на вітчизняний і зарубіжний досвід, обґрунтувала педагогічні умови та представила авторську структурно-функційну модель формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідались та обговорювались на науково-практичних конференціях різного рівня: *Міжнародних:* „Актуальні проблеми методики навчання історії, правознавства та суспільствознавчих дисциплін" (Харків, 2013); „Педагогіка 21-го століття: навчання в світі постійного інформаційного потоку" (Будапешт, 2014), „Интеллектуальный потенциал XXI века' 2016" (Одеса, 2016); *Всеукраїнських:* „Компетентнісно орієнтований підхід до освіти" (Харків, 2014); „Формування професійної компетентності майбутнього медичного спеціаліста" (Суми, 2015); *обласних:* „Шляхи формування якості професійної підготовки медичного спеціаліста і бакалавра в контексті реформування медичної освіти" (Харків, 2011), „Роль професійно-практичної підготовки у формуванні ключових компетентностей молодших медичних (фармацевтичних) спеціалістів" (Харків, 2014).

Результати дослідження обговорювались та набули позитивної оцінки на засіданнях кафедр педагогіки, методики та менеджменту освіти, креативної педагогіки і інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії (упродовж 2012 – 2018 рр.).

Публікації. Основні результати дослідження відображено у 18 наукових працях (1 у співавторстві), із них – 8 статей опубліковано у наукових фахових виданнях України, зокрема – 2 видання, що включено до наукометричної бази Index Copernicus; 1 стаття – у зарубіжному виданні, 4 тези доповідей – у збірниках матеріалів наукових конференцій; 5 – навчально-методичні видання.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (323 найменування, з них 27 – англійською мовою), 18 додатків на 95 сторінках. Робота містить 43 таблиці, 3 рисунки. Загальний обсяг роботи – 351 сторінка, із них – 202 сторінки основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність проблеми дослідження; сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи роботи, визначено теоретико-методологічні засади, розкрито наукову новизну, теоретичне й практичне значення, наведено дані про апробацію та впровадження одержаних результатів.

У першому розділі – **„Теоретико-методичні аспекти формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер" –** вивчено стан досліджуваної

проблеми в психолого-педагогічній літературі; здійснено теоретичний аналіз фахової підготовки медичних сестер у зарубіжній та вітчизняній літературі; проаналізовано становлення закладів освіти для медичних сестер в Україні; виокремлено особливості фахової підготовки медичних сестер в США, Польщі, Німеччині та Україні; проаналізовано кваліфікаційні характеристики медичних сестер і виділено їхні функційні обов'язки; зроблено аналіз галузевих стандартів вищої освіти на основі компетентнісного підходу. Здійснено теоретичний аналіз фахової підготовки медичних сестер у зарубіжній та вітчизняній літературі, який показав відмінність у медичній освіті в США, Німеччині, Польщі та Україні: різні терміни підготовки, кваліфікації медичних сестер, складність програм та обсяг практики. Вітчизняна підготовка медичних сестер багатопрофільна й має відповідні переваги, але медсестра в Україні так і залишається виконавцем призначень лікаря, хоча в зарубіжних країнах медсестри є порадниками лікаря, мають можливість приймати рішення, проводити діагностичні процедури, ставити медсестринський діагноз, робити призначення.

Над дослідженням поняття „компетентність" працювали багато педагогів-дослідників: І. Аннєнкова, М. Артьомова, В. Бедь, Б. Гершунський, І. Зязюн, А. Хуторською, С. Шишов та ін. Питанням формування фахової компетентності присвятили свої роботи такі сучасні науковці, як-от: О. Барицька (формування фахової компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій); І. Власюк (формування професійно-термінологічної компетентності); Д. Годлевська (формування професійної комунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників), Н. Кузьміна (професійна компетентність педагога як властивість особистості у вирішенні навчально-виховних завдань).

Проблеми фахової компетентності фахівців охорони здоров'я досліджено в наукових працях учених: І. Бойчук (педагогічні умови професійної підготовки фармацевтів); Л. Кайдалової (професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю); Ж. Комарової (формування професійної компетентності майбутньої медичної сестри); Т. Кудрявцевої (професійна підготовка майбутніх медичних сестер до розв'язання проблемних ситуацій у професійній діяльності); Т. Павлюк (емпатійні чинники професійної адаптації медичних сестер); О. Лисенко (формування професійної компетентності майбутніх провізорів у вищих медичних навчальних закладах); І. Радзієвської (формування професійної компетентності медичних сестер); З. Шарлович (формування професійно-педагогічної компетентності медичних сестер сімейної медицини).

Зазначене вище дозволило сформулювати поняття „фахова компетентність майбутньої медичної сестри". *Фахова компетентність майбутньої медичної сестри* – це спроможність випускника медичного навчального закладу відповідати сучасним професійним вимогам медсестринської діяльності в межах окреслених функційних обов'язків, використовуючи набуті фахові знання, уміння, навички та наявність професійно значущих особистісних якостей.

Здійснено теоретичний аналіз професійної підготовки медичних сестер у медичних коледжах і виявлено її особливості та обставини, що впливають

безпосередньо на процес формування фахової компетентності. Професійна підготовка медичних сестер передбачає навчання в медичних навчальних закладах, під час якого відбувається процес оволодіння компетентностями та професійно важливими якостями, що необхідні для роботи в практичній медицині. Майбутні фахівці отримують знання та вміння відповідного рівня, але не завжди спроможні забезпечити якісне виконання професійних обов'язків. У зв'язку з новими вимогами до медсестринської діяльності проблема якісної підготовки майбутніх медичних сестер у коледжах, формування їхньої професійної компетентності в умовах сьогодення набула особливої важливості.

У другому розділі – **„Обґрунтування педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер" –** визначено, теоретично обґрунтовано педагогічні умови, що сприятимуть формуванню фахової компетентності майбутніх медичних сестер; розроблено методи контролю рівнів сформованості фахової компетентності майбутніх медичних сестер; визначено критерії та рівні сформованості фахової компетентності; розроблено модель формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер.

Спираючись на наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників (А. Багдуєва, В. Бєліков, Л. Загребельна, Н. Лантух, О. Назарова, С. Ожегов, О. Пєхота, Р. Серьожникова, Є. Хриков), визначено *педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер* як своєрідні, спеціально створені обставини, що містять комплекс взаємопов'язаних заходів, необхідних для організації освітнього процесу із застосуванням різних педагогічних засобів та методів, які зумовлюють якісні зміни в готовності медичних сестер до роботи за фахом.

Визначено критерії, показники та рівні фахової компетентності майбутніх медичних сестер. Сформованість фахової компетентності майбутніх медичних сестер можна оцінити за такими критеріями: *мотиваційним, когнітивним, комунікативним, функційним.*

Мотиваційний критерій характеризує ставлення до обраної професії медичної сестри, прагнення і здатність до навчання, усвідомлення студентом сенсу і значущості професії медичної сестри, розуміння значення та усвідомлення потреби в навчанні; визначає рівень сформованості фахових умінь. *Когнітивний критерій* відображає ступінь володіння фаховими знаннями, ураховує якість знань та розвиненість фахового мислення майбутньої медичної сестри. *Комунікативний критерій* указує на прояв професійно значущих якостей, які набувають свого розвитку в процесі фахової підготовки медичних сестер, володіння навичками спілкування. *Функційний критерій* включає сформованість фахових умінь і навичок, здатність застосовувати фахові знання, уміння та навички на практиці для вирішення складних фахових завдань, які не мають стандартного методу вирішення, або завдань, які потребують творчого підходу. Ці критерії дали змогу виділити рівні формування фахової компетентності медичних сестер: *низький, середній і високий.*

Високий рівень характеризується усвідомленням значущості професії; розумінням потреби в навчанні; високим рівнем фахових знань та розвиненістю

фахового мислення; вираженими професійно значущими особистісними якостями, ступенем володіння навичками спілкування; умінням застосовувати фахові знання, уміння та навички в реальних виробничих умовах. *Середній рівень* – усвідомленням мотивації вибору професії, орієнтацією на інтереси професійної діяльності; достатнім рівнем фахових медичних знань та розвиненості фахового клінічного мислення; проявом професійно значущих якостей, незначно завищеною або заниженою самооцінкою; умінням застосовувати знання. *Низький рівень* характеризується недостатнім усвідомленням специфіки обраної професії; ціннісною орієнтацією на себе; відсутністю потреби до сформованості фахових умінь; низьким рівнем фахових знань.

Розроблена нами структурно-функційна модель формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер (див. рис. 1) передбачала досягнення поставленої мети та включала певні складові блоки, що є її базовими характеристиками.

На основі системного та компетентнісного підходів виділено блоки: *цільовий, змістовний, діяльнісний, результативно-корекційний.*

Цільовий блок моделі включає мету, методологічні підходи та принципи. Мета постає як інструмент, що створює впорядковану взаємодію між усіма іншими складниками розробленої моделі та надає цілісний вплив на формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах. Отже, метою освітнього процесу в розробленій моделі є підвищення рівня формування в майбутньої медичної сестри фахової компетентності.

Змістовний блок включає структурні компоненти, зміст, форми й методи формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер. Змістовний блок моделі містить взаємопов'язані компоненти: цільово-мотиваційний (ставлення до обраної професії медичної сестри; прагнення і здатність до навчання), когнітивно-змістовний (ступінь володіння фаховими знаннями; якість фахових знань), комунікативно-особистісний (прояв професійно значущих якостей, володіння навичками спілкування), діяльнісно-контрольний (здатність застосовувати отримані знання на практиці; сформованість професійних умінь і навичок).

Діяльнісний блок моделі побудований відповідно до мети, змісту, структури освітнього процесу та включає педагогічні умови: підвищення методичного рівня викладачів медичних коледжів шляхом збагачення змісту науково-методичних семінарів, тренінгів, „круглих столів", майстер-класів на підставі фасилітативної взаємодії; застосування інтерактивних методів викладання професійно зорієнтованих дисциплін в умовах реалізації дуального навчання; організація самостійної роботи студентів в умовах реальної та змодельованої професійної діяльності.

Результативно-корекційний блок включає критерії (мотиваційний, когнітивний, комунікативний, функційний) та рівні (високий, середній, низький) сформованості фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах.

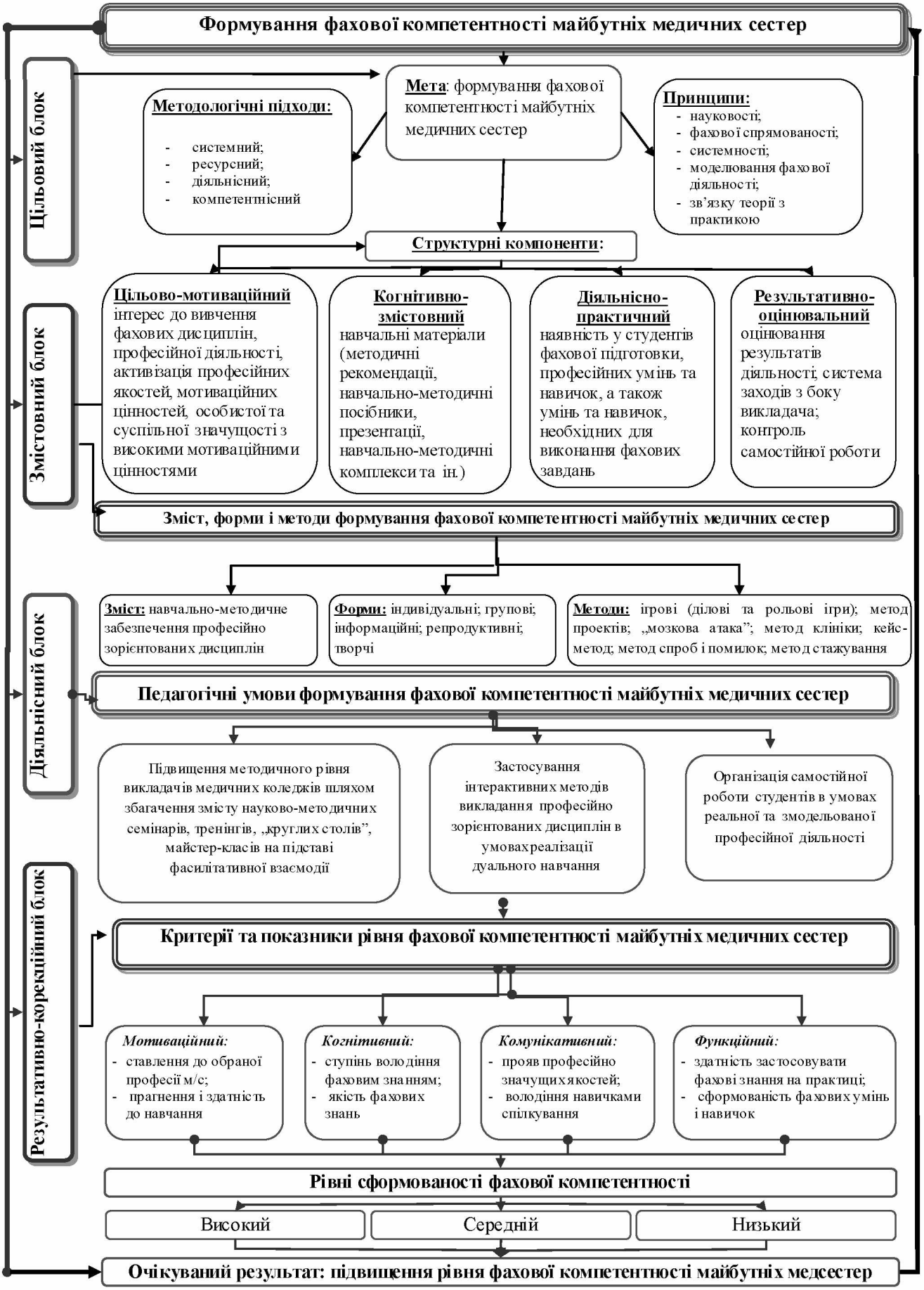

Рис. 1. Структурно-функційна модель формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах

На практиці модель формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер дає нам змогу провести усвідомлений пошук оптимальних шляхів формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах та можливість установити чи досягнути очікуваного позитивного результату, а також визначити ефективність проведеного експериментального дослідження.

На основі методологічних підходів (системний, ресурсний, діяльнісний, компетентнісний) було обґрунтовано педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки в медичних коледжах.

Перша педагогічна умова – *підвищення методичного рівня викладачів медичних коледжів шляхом збагачення змісту науково-методичних семінарів, тренінгів, „круглих столів", майстер-класів на підставі фасилітативної взаємодії* – визначалася з урахуванням наукових положень щодо умов удосконалення методичної компетентності педагога, підвищення професійної компетентності педагога, методики викладання (О. Монастирська, І. Дроздова, К. Віаніс-Трофименко, Г. Лісовенко та ін.), вимог до викладачів щодо високої педагогічної майстерності, активного залучення майбутніх учителів до творчої діяльності, створення педагогічно керованого середовища, сучасного підходу при викладанні професійно зорієнтованих дисциплін (Г. Соатова, В. Чорноус, Т. Яблонська, Н. Богданова та ін.), педагогічних засад організації науково-методичної діяльності викладачів медичних училищ (Т. Лебединець), формування науково-педагогічної еліти з медсестринства в медичних навчальних закладах (В. Копетчук).

В Україні в умовах євроінтеграції набуває все більшої популярності дуальне навчання, яке означає подвійне навчання і є найпоширенішим видом професійного навчання в Німеччині. Особливістю подвійного професійного навчання є поєднання теоретичної освіти в навчальному закладі та практичної підготовки на підприємстві. Як наслідок, студенти отримують кваліфікацію, зорієнтовану на практику, і, отже, вищі шанси на ринку праці. З урахуванням теоретичних засад та положень щодо інтерактивних технологій, сучасних інтерактивних методик, сучасних інформаційних засобів навчання, активних форм навчання, технологій інтерактивного навчання у вищій школі, методу аналізу ситуацій (Case study) та його навчальних можливостей (О. Пометун, Н. Богданова, П. Гороль, Я. Якупова, С. Ступіна, Ю. Сурмін та ін.), сучасних аспектів викладання професійно зорієнтованих дисциплін, досвіду впровадження нових форм організації навчального процесу, сучасних способів активізації навчання (Л. Теплюк, В. Ждан, Т. Паніна та ін.), проведеної характеристики дуального навчання як інноваційного методу (І. Бойчевська) було виокремлено другу педагогічну умову – *застосування інтерактивних методів викладання професійно зорієнтованих дисциплін в умовах реалізації дуального навчання*.

Третя педагогічна умова – *організація самостійної роботи студентів в умовах реальної та змодельованої професійної діяльності* – ґрунтується на теоретичних засадах стосовно самостійної роботи як принципу індивідуального

підходу до навчання, організації основних форм самостійної роботи студентів у сучасних умовах вищого навчального закладу (Т. Агапова, В. Євдокимов, І. Дзюба, А. Алексюк, О. Іванова та ін.), необхідності чіткого планування, організації та контролю самостійної роботи студентів (В. Черних, В. Толочко, Л. Кайдалова, І. Зупанець та ін.), самостійної роботи як виду пізнавальної діяльності студентів, рівнів пізнавальної самостійності (П. Підкасистий, Л. Вяткин та ін.), самостійності як важливої професійної якості в системі вимог до медичних працівників, організації самостійної навчальної діяльності студентів (О. Коваленко, О. Малихін, О. Жерновникова та ін.).

У третьому розділі – **„Експериментальна перевірка педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах" –** розкрито питання організації та зміст проведення педагогічного експерименту, здійснено обробку, систематизацію, узагальнення отриманих результатів.

З метою експериментальної перевірки визначених педагогічних умов проведено педагогічний експеримент на базі Куп'янського медичного коледжу ім. Марії Шкарлетової та Ізюмського медичного коледжу впродовж 2012 – 2017 рр., до якого було залучено 304 студенти 2 – 4 курсів медсестринського відділення, а також 30 викладачів професійно зорієнтованих дисциплін. Для цього було сформовано експериментальну групу (ЕГ-1) – 152 особи, де фахова підготовка здійснювалася із урахуванням визначених педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки в медичних коледжах, та контрольну групу (КГ-1) – 152 особи, де освітній процес здійснювався без цілеспрямованої реалізації обґрунтованих умов.

На основі обраних нами методів дослідження та діагностичних методик (методика К. Замфир у модифікації А. Реана; експертне опитування „Оцінювання особистісних професійно значущих якостей медичного працівника"; тест для визначення вміння слухати та чути (за В. Маклені) і тест на вміння коротко і ясно викладати свої думки), а також анкетування, опитування, тестування було визначено вихідний рівень сформованості фахової компетентності студентів контрольної й експериментальної груп.

На підставі проведеного аналізу результатів констатувального етапу експерименту виявлено, що більшості студентів властивий середній рівень сформованості фахової компетентності, що зумовило необхідність визначення та реалізації педагогічних умов в освітньому процесі медичних коледжів.

Формувальний етап експерименту спрямований на реалізацію теоретично обґрунтованих педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки в медичних коледжах.

Отже, у ході реалізації першої педагогічної умови – *підвищення методичного рівня викладачів медичних коледжів шляхом збагачення змісту науково-методичних семінарів, тренінгів, „круглих столів", майстер класів на підставі фасилітативної взаємодії* – було проведено такі заходи, як: засідання циклових предметних комісій із збагаченням їхньої тематики; організовано

заходи щодо підвищення педагогічної майстерності викладачів: „модель безперервного тренінгу”, методи фасилітації, модерації; участь у семінарах та конференціях на тему: „Стратегічні напрями діяльності вищих медичних навчальних закладів у реалізації Національної стратегії побудови нової системи охорони здоров’я України”, „Шляхи вдосконалення якості освіти молодших медичних спеціалістів в контексті розвитку нової системи охорони здоров’я”, „Мобільна комунікаційна система для проведення навчальних занять на базі Інтернет”, „Сучасні актуальні питання педагогічного процесу вищих медичних навчальних закладів”; „круглі столи” на тему: „Професійні проблеми. Визначення шляхів їх усунення”; „Активні та інтерактивні методи навчання в процесі фахової підготовки медичних сестер”; майстер-класи; створено навчально-методичне забезпечення занять, розробка і проведення тренінгу для викладачів „Застосування активних та інтерактивних методів навчання в процесі викладання фахових дисциплін”.

У ході формувального етапу експерименту ми переконались, що запропоновані заходи відповідно до першої педагогічної умови забезпечують підвищення методичної грамотності та педагогічної культури викладачів.

Упровадження другої з визначених умов – *застосування інтерактивних методів викладання професійно зорієнтованих дисциплін в умовах реалізації дуального навчання* – передбачало застосування активних та інтерактивних методів навчання в процесі професійної підготовки медичних сестер і під час навчальних занять у коледжі, і під час практичних занять у стінах лікувальних закладів (ділових та рольових ігор, ситуаційних вправ, методу „мозкової атаки”, методу проектів, кейс-методу тощо). Моделювання ігрових ситуацій, що вимагали нестандартного підходу до їхнього розв’язання, в експериментальній групі відбувалося завдяки використанню ділових ігор. Останні набули поширення при вивченні професійно зорієнтованих дисциплін. Участь студентів у ділових іграх сприяла прояву ініціативи, обміну думками і спостереженнями, формуванню вмінь співвідносити свої погляди й оцінки з професійними вимогами, виробленню власної позиції. Метод ділової гри було використано при проведенні практичного заняття в групі ЕГ-1 з дисципліни „Основи медсестринства” за темою „Парентеральне введення лікарських засобів”.

Для активізації навчальної діяльності студентів розроблено кейси з професійно зорієнтованих дисциплін, ділові ігри, різнорівневі завдання, методичні сценарії, індивідуальні та групові критерії оцінювання студентів. Так, кейс-метод із застосуванням технології проблемного навчання й міждисциплінарної інтеграції з елементами алгоритмізації і тренінгу широко застосовується під час проведення практичних занять з основ медсестринства. Нами були розроблені такі кейси: „Шляхи введення лікарських засобів”, „Разом з медичною сестрою”, „Робота постової медичної сестри”, „Транспортування у відділення” та ін.

Для реалізації другої педагогічної умови застосовано інтерактивні методи в умовах дуального навчання, що забезпечило якісну фахову підготовку студентів у навчальному закладі з набуттям практичного досвіду в реальних умовах

лікувально-профілактичного закладу. У результаті цього майбутні медичні сестри отримували практичний досвід у кількох формах: теоретична і практична підготовка в навчальному закладі із застосуванням активних та інтерактивних методів навчання; у роботі з реальними пацієнтами у відділеннях стаціонару, амбулаторних установах, центрах екстреної медичної допомоги як елемент дуального навчання (практичні заняття в лікарні, організація практичної підготовки студентів у рамках проекту „Швидка допомога" у складі виїзних лікарських бригад станції швидкої та невідкладної медичної допомоги). У результаті застосування цих методів студенти отримали теоретичні знання, практичні вміння та навички в умовах професійної діяльності, мали змогу спостерігати за роботою досвідчених медичних сестер та лікарів, що є важливим чинником у формуванні фахової компетентності.

Реалізація третьої умови – *організація самостійної роботи студентів в умовах реальної та змодельованої професійної діяльності* – передбачала розробку методичних рекомендацій для організації самостійної роботи; організацію самостійної роботи студентів у відділеннях стаціонару (чергування в позанавчальний час під керівництвом медичного персоналу лікарні); проведення практичних занять для студентів у рамках проекту „Швидка допомога"; розробку щоденника для роботи студентів у складі виїзних лікарських бригад станції швидкої медичної допомоги; співпрацю з Товариством Червоного Хреста України і організацію на базі коледжу загону швидкого реагування.

Проведено заходи, що сприяли широкому залученню студентів експериментальної групи до різних видів самостійної роботи, зокрема й в умовах реальної професійної діяльності, як-от: аналітичний розгляд наукових публікацій; підготовка доповідей і повідомлень; складання узагальнювальних таблиць; презентація; участь у діловій, рольовій або командній грі; підготовка індивідуального та групового проекту; укладання портфоліо; проведення експерименту; робота студентів безпосередньо в лікарні біля ліжка хворого.

Реалізація педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки в медичних коледжах дозволила на контрольному етапі експерименту проаналізувати результати проведеного дослідження шляхом оцінювання рівнів сформованості фахової компетентності. Також визначено динаміку прояву формування фахової компетентності студентів експериментальної та контрольної груп студентів. У процесі експериментального дослідження відбулися кількісні та якісні зміни визначених критеріїв формування фахової компетентності.

З метою визначення статистичної значущості експериментального дослідження проведено кореляційний зріз на основі розробленої кваліметричної моделі оцінки рівнів сформованості фахової компетентності. На основі зіставлення усередненого показника прояву рівнів сформованості фахової компетентності студентів експериментальної й контрольної груп ми простежили певну позитивну динаміку в бік експериментальної групи (ЕГ-1). Обчисливши коефіцієнт відповідності (k) визначених критеріїв, ми спостерігали кількісні та якісні зміни рівнів сформованості фахової компетентності майбутніх медичних

сестер. З цією метою використано оптимальні методики, які були апробовані під час констатувального етапу експерименту.

Отримані підсумки застосованих на контрольному етапі експерименту діагностичних методик, опитування, зрізів знань, контролю вмінь та практичних навичок, тестування, анкетування показали позитивну динаміку формування фахової компетентності студентів експериментальної групи ЕГ-1 порівняно з контрольною групою КГ-1. Усереднений коефіцієнт відповідності в групі ЕГ-1 зріс з 0,51 до 0,66, а в контрольній групі він становить 0,50 – 0,55.

Аналізуючи результати експериментальної роботи, констатуємо, що загальний приріст усередненого коефіцієнта відповідності в групі ЕГ-1 значно змінився і складає 0,15, а в контрольній групі КГ-1 – лише 0,05, що дає підстави спостерігати позитивну динаміку впровадження запропонованих педагогічних умов. (табл. 1).

Таблиця 1

Узагальнені результати експериментальної роботи (приріст у %)

Критерії і показники сформованості фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах	Рівні сформованості фахової компетентності					
	Група ЕГ-1			Група КГ-1		
	високий	середній	низький	високий	середній	низький
Мотиваційний критерій						
Ставлення до обраної професії медичної сестри	+ 30,3	- 4	- 26,3	+ 11,9	0	- 13,9
Прагнення і здатність до навчання	+ 22,4	+ 9,2	- 31,6	+ 10,5	+ 6,6	- 17,1
Когнітивний критерій						
Ступінь володіння фаховими знаннями:	+ 25	- 1,3	- 23,7	+ 5,3	0	- 5,3
Якість фахових знань	+ 12,6	+ 32,9	- 18,7	+ 2,5	+ 2	- 4,5
Комунікативний критерій						
Прояв професійно значущих якостей	+ 5,3	+ 4	- 10,6	+ 2,6	+ 0,6	- 5,3
Володіння навичками спілкування	+ 14,5	+ 6,5	- 21	+ 2,7	+ 5,3	- 8
Функційний критерій						
Здатність застосовувати фахові знання, вміння та навички на практиці	+ 10,5	+ 13,2	- 23,7	+ 6,6	+ 6,6	- 13,2
Сформованість фахових умінь і навичок	+ 13,1	+ 6,6	- 19,7	+ 6,6	+ 3,7	- 10,5

Проведене дослідження дозволило сформулювати такі **висновки** відповідно до поставлених завдань:

1. Проаналізовано стан дослідження проблеми формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у науково-педагогічній, філософській, методичній та фаховій літературі, в процесі професійної підготовки в медичних коледжах; вивчено зарубіжний та вітчизняний досвід фахової підготовки медичних сестер у медичних навчальних закладах. Здійснено теоретичний аналіз фахової підготовки медичних сестер у зарубіжній та вітчизняній літературі, який показав відмінність у медичній освіті в США, Німеччині, Польщі та Україні: різні терміни підготовки, кваліфікації медичних сестер, складність програм та обсяг практики. Формування фахової компетентності необхідне для розвитку

професійної творчості, здатності сприймати інновації, уміння адаптуватися у постійно змінюваному професійному середовищі.

2. Виокремлено особливості, зміст і структуру фахової компетентності майбутніх медичних сестер. Фахову компетентність визначено як комплекс особистісних та професійних якостей, що необхідні для ефективної й результативної професійної діяльності. З'ясовано, що *фахова компетентність медичної сестри* – це спроможність випускника медичного навчального закладу відповідати сучасним професійним вимогам медсестринської діяльності в межах окреслених функційних обов'язків, використовуючи набуті фахові знання, уміння, навички та наявність професійно значущих особистісних якостей. Фахова компетентність є важливим критерієм якості підготовки фахівців медичного профілю і ґрунтується на взаємозв'язку особистісних цінностей і професійних якостей, що визначають спрямованість особистості на здійснення медичної діяльності та вирішення професійних завдань.

3. Визначено, теоретично обґрунтовано педагогічні умови *(підвищення методичного рівня викладачів медичних коледжів шляхом збагачення змісту науково-методичних семінарів, тренінгів, „круглих столів", майстер-класів на підставі фасилітативної взаємодії; застосування інтерактивних методів викладання професійно зорієнтованих дисциплін в умовах реалізації дуального навчання; організація самостійної роботи студентів в умовах реальної та змодельованої професійної діяльності)*, що здатні впливати на формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах.

Створено структурно-функційну модель формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер, яка передбачає досягнення поставленої мети та включає певні складові блоки, що є її базовими характеристиками. Кожен блок є підсистемою, що відрізняється змістом і структурною специфічністю, має відносну автономність і функційну інтегративність.

4. Уточнено критерії, показники та рівні сформованості фахової компетентності майбутніх медичних сестер: *мотиваційний* (ставлення до обраної професії медичної сестри; прагнення і здатність до навчання); *когнітивний* (відображає показники: ступінь володіння фаховими знаннями; якість знань); *комунікативний* (прояв професійно значущих якостей; володіння навичками спілкування); *функційний* (сформованість фахових умінь і навичок; здатність застосовувати фахові знання, уміння та навички на практиці).

5. Експериментально перевірено педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у медичних коледжах, які показали позитивні зміни досліджуваного комплексу якостей у студентів експериментальної групи порівняно з контрольною групою на контрольному етапі експерименту. Спостерігається загальний приріст усередненого коефіцієнта відповідності в групі ЕГ-1, який склав 0,15, а у групі КГ-1 – лише 0,05. У ході формувального етапу експерименту відбулося підвищення показника середнього рівня сформованості фахової компетентності з нижньої межі до якісної середини цього рівня (0,66 проти 0,51 у кваліметричних одиницях) у студентів групи ЕГ-1,

а, відповідно, у студентів групи КГ-1 – 0,55 проти 0,50. Отже, аналіз даних свідчить, що експериментальна робота загалом позитивно вплинула на формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки в медичних коледжах за визначеними критеріями та їхніми показниками в експериментальній групі.

Проведене експериментальне дослідження не вичерпує всіх аспектів наявної проблеми, а пропонує один зі шляхів її вирішення. Перспективними для подальших досліджень є вдосконалення практичної підготовки майбутніх медичних сестер, організація науково-дослідної роботи студентів, урізноманітнення професійно спрямованої виховної роботи тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України, зокрема, які включені до міжнародних наукометричних баз:

1. Поєдинцева Л. Л. Формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова.* Серія №13 Проблеми трудової та професійної підготовки: Зб. наук. праць. К.: НПУ імені Драгоманова, 2012. Вип. 20. С. 105–113.

2. Поєдинцева Л. Л. Вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки медичних сестер у коледжах. *Нові технології навчання:* Наук.-метод. зб. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. К., 2012. Вип. 72. С. 106–110.

3. Поєдинцева Л. Л. Упровадження ділових ігор у підготовку майбутніх медичних сестер. *Наукові записки:* [збірник наукових статей]. М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, 2012. Вип. CV (105). С. 148–153. (Серія педагогічні та історичні науки).

4. Поєдинцева Л. Л. Самостійна робота у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти.* Збірник наукових праць. Вип. 38-39. Харків, Українська інженерно-педагогічна академія (УІПА), 2013. С. 320–325.

5. Поєдинцева Л. Л. Розвиток комунікативної компетенції студентів медичного коледжу в практичному навчанні. *Проблеми сучасної педагогічної освіти.* Сер.: Педагогіка і психологія. Зб. статей: Ялта: РВВ КГУ, 2013. Вип. 41. Ч. 6: С. 309–315.

6. Поєдинцева Л. Л. Роль виховної роботи у формуванні професійної компетентності медичних сестер. *Наукові записки кафедри педагогіки.* Зб. наук. праць. Вип. XXXVII, 2014. С. 243–249.

7. Поєдинцева Л. Л. Педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх фахівців у медичних коледжах. *Новий колегіум.* 2017. №1. С. 61–67.

8. Поєдинцева Л. Л., Кайдалова Л. Г., Педагогічні умови та модель формування фахової компетентності медичних сестер. Зб. наук. праць. Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди *„Теорія та методика навчання та виховання”:* зб. наук. праць. За заг. редакцією

член.-кор. НАПН України А. В. Троцко. Харків, 2017. Вип. 43. С. 141–152. *(Index Copernicus)*

Стаття в зарубіжному науковому виданні:

9. Поєдинцева Л. Л. Реалізація інноваційних технологій навчання у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін. *Science and Educationa New Dimension. Pedagogy and Psychology*, II(11), Issue : 22, 2014. P. 52–55.

Тези в матеріалах науково-практичних конференцій:

10. Поєдинцева Л. Л. Впровадження активних методів навчання в системі формування якості професійної освіти молодших медичних спеціалістів і бакалаврів. *Шляхи формування якості професійної підготовки молодшого медичного спеціаліста і бакалавра в контексті реформування медичної освіти*. Зб. матер. науково-практ. конф. пед. прац. вищих медичних навч. закл. Куп'янськ: ФОП „Медаль", 2011. С. 88–94.

11. Поєдинцева Л. Л. Роль компетентнісного підходу в професійній підготовці молодших медичних спеціалістів. *Роль професійно-практичної підготовки у формуванні ключових компетентностей молодших медичних (фармацевтичних) спеціалістів*: зб. матеріалів обласної науково-практ. конф., 28 січня 2014 р./ ХОДА ДОЗ, КЗОЗ Харк. баз. мед. коледж №1; за заг. ред. Т. Г. Парафейник. Х.: ХБМК №1, 2014. С. 144–151.

12. Поєдинцева Л. Л. Компетентність як складова підготовки майбутніх медичних сестер. *Формування професійної компетентності майбутнього медичного спеціаліста.* Збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практ. інтернет-конф. Суми: Сумський медичний коледж, 2015. С. 186–189.

13. Поєдинцева Л. Л. Педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер. *Научный взгляд в будущее.* Вып. 4. Том 10. Одесса: Куприенко С. В., 2016. С. 42–45. *(Index Copernicus)*

Навчально-методичні видання:

14. Поєдинцева Л. Л. Збірник алгоритмів практичних навичок: навчально-методичний посібник. Куп'янськ: ФОП „Медаль", 2013. 150 с.

15. Поєдинцева Л. Л. Збірник тестів для модульного контролю: навчально-методичний посібник. Куп'янськ: ФОП „Медаль", 2013. 132 с.

16. Поєдинцева Л. Л. Протоколи виконання практичних навичок з дисципліни „Основи медсестринства": навчальний посібник; під загальною редакцією кандидата мед. наук, директора коледжу Брянцева О. М. Куп'янськ: ФОП „Медаль", 2015. 167 с.

17. Поєдинцева Л. Л. Методичні рекомендації викладачам щодо організації самостійної роботи студентів як одного з активних методів навчання: посібник для викладачів. Куп'янськ: ФОП „Медаль", 2015. 167 с.

18. Поєдинцева Л. Л. Методичні рекомендації студентам щодо організації самостійної роботи: посібник для студентів. Куп'янськ: ФОП „Медаль", 2015. 9 с.

АНОТАЦІЇ

Поєдинцева Л. Л. Формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки у медичних коледжах. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Державний вищий навчальний заклад „Донбаський державний педагогічний університет". – Слов'янськ, 2018.

Дисертація є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування фахової компетентності в процесі професійної підготовки в медичних коледжах. Проаналізовано стан дослідження проблеми формування фахової компетентності медичних сестер; здійснено аналіз зарубіжного й вітчизняного досвіду фахової підготовки медичних сестер у медичних коледжах.

Виокремлено особливості, зміст і структуру фахової компетентності майбутніх медичних сестер.

Виявлено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки в медичних коледжах (підвищення методичного рівня викладачів медичних коледжів шляхом збагачення змісту науково-методичних семінарів, тренінгів, „круглих столів", майстер-класів на підставі фасилітативної взаємодії; застосування інтерактивних методів викладання професійно-орієнтованих дисциплін в умовах реалізації дуального навчання; організація самостійної роботи студентів в умовах реальної та змодельованої професійної діяльності).

Створено структурно-функційну модель формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки в медичних коледжах.

На основі уточнених критеріїв і показників рівнів сформованості фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки у медичних коледжах розроблено кваліметричну модель її оцінки.

Проведено аналіз експериментального дослідження щодо ефективності формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер у процесі професійної підготовки у медичних коледжах, експериментально доведено його ефективність.

Ключові слова: компетентність, фахова компетентність, медична сестра, медичний коледж, фахові знання, уміння та навички, педагогічні умови, кваліметрична модель, професійна підготовка.

Поединцева Л. Л. Формирование профессиональной компетентности будущих медицинских сестер в процессе профессиональной подготовки в медицинских колледжах. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального

образования. – Государственное высшее учебное заведение „Донбасский государственный педагогический университет". – Славянск, 2018.

Диссертация является теоретико-экспериментальным исследованием проблемы формирования профессиональной компетентности в процессе профессиональной подготовки в медицинских колледжах. Проанализировано состояние проблемы формирования профессиональной компетентности медицинских сестер; осуществлен анализ зарубежного и отечественного опыта профессиональной подготовки медицинских сестер в медицинских колледжах.

Выделены особенности, содержание и структура профессиональной компетентности будущих медицинских сестер.

Выявлены, теоретически обоснованы и экспериментально проверены педагогические условия формирования профессиональной компетентности будущих медицинских сестер в процессе профессиональной подготовки в медицинских колледжах (повышение методического уровня преподавателей медицинских колледжей путем обогащения содержания научно-методических семинаров, тренингов, „круглых столов", мастер-классов на основании фасилитативного взаимодействия; применение интерактивных методов преподавания профессионально-ориентированных дисциплин в условиях реализации дуального обучения; организация самостоятельной работы студентов в условиях реальной и смоделированной профессиональной деятельности).

Создана структурно-функциональная модель формирования профессиональной компетентности будущих медицинских сестер в процессе профессиональной подготовки в медицинских колледжах.

На основе уточненных критериев и показателей уровней сформированности профессиональной компетентности будущих медицинских сестер в процессе профессиональной подготовки в медицинских колледжах разработана квалиметрическая модель ее оценки.

Проведён анализ экспериментального исследования эффективности формирования профессиональной компетентности будущих медицинских сестер в процессе профессиональной подготовки в медицинских колледжах, экспериментально доказана его эффективность.

Ключевые слова: компетентность, профессиональная компетентность, медицинская сестра, медицинский колледж, профессиональные знания, умения и навыки, педагогические условия, квалиметрическая модель, профессиональная подготовка.

Poedintseva L. L. The formation of professional competence of future nurses in the process of professional training in medical colleges. – Qualification scientific work as a manuscript.

Dissertation for the scientific degree of Candidate of pedagogical sciences in specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Vocational Training. – State Higher Educational Establishment „Donbas State Pedagogical University". – Slavyansk, 2018.

The dissertation is a theoretical and experimental study of the problem of the formation of professional competence in the process of professional training in medical

colleges. The state of the researched problem of the formation of professional competence of nurses was analysed. The analysis of foreign and national experience of professional nursing training in medical colleges was performed.

The features, content and structure of professional competence of future nurses were determined.

The pedagogical conditions for the formation of professional competence of future nurses in the process of professional training in medical colleges were defined, theoretically substantiated and experimentally checked (mastering the methodological level of teaching staff training by performing special measures aimed at improving the quality of teaching disciplines; the usage of active and interactive methods in the conditions of dual training implementation; practical orientation of students' independent work in conditions of real professional activity).

A structurally-functional model for the formation of professional competence of future nurses in the process of professional training in medical colleges was created.

The qualimetric model of estimation of the level of the formation of professional competence of students of medical colleges during professional training was developed on the basis of accurate criteria.

It was established that the implementation of pedagogical conditions allowed to increase the methodological level of teachers of medical colleges by enriching the content of scientific and methodological seminars, trainings, round tables, master classes, etc., based on facilitative interaction; to form the professional competence of future nurses by introducing interactive methods of teaching professionally-oriented disciplines in the conditions of the implementation of dual education; to organize independent work of students in conditions of real and simulated professional activity.

The analysis of the experimental research on the effectiveness of the formation of professional competence of future nurses in the process of professional training in medical colleges was conducted, its effectiveness was experimentally proved.

The conducted experimental research does not cover all aspects of the existing problem but offers one of the ways to solve it. Prospective for further researches is the improvement of the practical training of future nurses, the organization of students' research work, the diversification of professionally directed educational work, etc.

Key words: competence, professional competence, medical nurse, medical college, professional knowledge, skills and abilities, pedagogical conditions, qualimetric model, vocational training.

Підписано до друку 30.05.2018 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний.
Умовн.-друк. арк. 0,9. Наклад. 100 прим. Замов. № 2/10-18

Надруковано з готового оригінал-макета у друкарні ФОП Медяник О. В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та осіб-підприємців.
Запис № 24650010003002892 від 20.01.1999 р.
63701, м. Куп'янськ, вул. Леніна, 27, тел. (05742) 5-57-93